

mod mig rettede Bebreidelse skulde være grundet. Der er dog eet Punkt, som jeg et Dødblik skal opholde mig ved. Naar den ærede Minister erindrede om, at Landemoderne jo ikke ville have den nuværende Tingenes Orden afsluttet som gjældende for bestandig, da er dette for saavidt rigtigt. Men hvorledes have Landemoderne stillet sig? De have tilbageviist de to Forslag, som ere blevne fremlagte af Ministeriet; de ere end ikke subsidiairt gaaede ind paa disse Forslag for at gøre deres Bemærkninger derved og bringe dem i en amenderet Form; de have, med Undtagelse af Landemodet i Odense og i Ribe, heller ikke givet noget selvstændigt Forslag, men de have simpelthen erklæret sig for, at det skulde have sit Forblivende ved den nuværende Ordning, og derhos paa det Stærkeste fremhævet Landemoderenes Berettigelse til at gjælde som Kirkens Organer. Biskop indskrænte de sig til den nuværende Tid; men det er naturligviis Nutiden, hvorom der er Tale; at henvise til en fjern, ubestemt Fremtid indeholder kun liden Trøst. Den ærede Minister mindede fremdeles om, at jeg i forrige Aar havde ligesom han med Haab imødeset Forhandlingerne paa Landemoderne. Det kan jeg nu gjerne indrømme, at jeg havde haabet, at Landemoderne skulde, om ikke være gaaede ind paa Forslaget, dog have leveret et reelt Udbytte med Hensyn til Kirkeforsatningsagen; dette Haab er blevet stuffet. Men jeg skylder mig selv at erindre om, at jeg dengang har yttret mig i samme Retning som nu. Jeg skal tillade mig at oplæse en kort Passus af min Interpellation. „Det staaer for mig“, yttrede jeg, „og biskop for Mange med mig, som uforeneligt med vor Kirkes Grundsaetninger, naar udelukkende geistlige Forsamlinger skulle gaae og gjælde for repræsentative Organer for Folkekirken. Men ved ethvert Aar, der gaaer hen i den nuværende uordnede Kirkestilstand, vindes en Hævd paa denne Stilling. De ville blive staaende i den, saalænge indtil de eensidigt geistlige Organer blive, med Hensyn til den lovgivende Virksomhed, afviste af mere ligeligt sammensatte kirkelige Organer. Forsaavidt vil det da heller ikke kunne nægtes, at Biskoper og Landemoder ved Spørgsmaal

om Dannelse af et Kirkeraad staae som Part i Sagen, og det vilde være menneskeligt, om denne Betragtning ikke blev uden al Indflydelse.“ Denne Uttring er, mener jeg, fuldeligt gaaet i Opfyldelse ved de paafulgte Landemoder-Forhandlinger.

Lehmann: Jeg skal kun erindre om, at, naar jeg meldte mig som Berdslig og som ram Berdslig, vilde jeg derved kun antyde den Betragtning, der bevægede mig til, uagtet jeg ikke søgte nogen stærk Drift til at blande mig i denne Discussion, dog at tage Ordet. Jeg ansaae det nemlig for lidet ønskeligt, om Sagen her kun skulde forhandles mellem tvende, om jeg saa maa sige, kun geistlige Medlemmer, og jeg meente, at Sagen visnok havde en kirkelig Side, forsaavidt den angaaer Kirkens Organisation; men at det er ligesaa vist, at det ikke er noget kirkeligt, men politisk Anliggende at skabe og ordne de Former, hvor igjennem de kirkelige Anliggenders Realitet skal finde sin Behandling af rette Bedkommende. Det er et politisk, men ikke et kirkeligt Anliggende, og det hører ikke blot ifølge Grundlovens og vor hele Forsatnings Aand og Bogstav ind under Rigsdagen, men det er Noget, som i alle mulige Stater maa tilhøre den lovgivende Magt i selve Staten, hvor ikke Kirken har ødt Staten aldeles op. Iøvrigt skal jeg, da Sagen ikke synes at ville blive fort ind i en videre detailleret Discussion, kun med to til tre Ord minde om den hidtilværende Gang i Sagen. Den ærede Minister har mindet om, at Sagen ikke er fremtraadt som Forslagstillerens eller enkelte Mænds private Liebhaber, men at selve Grundloven opstiller den Fordring, at Folkekirken Forsatning skal ordnes ved Lov. Fra den første Dag af har Rigsdagen derfor ogsaa paa mange Maader tilkjendegivet et Dødblik om, at Regjeringen som den, der bedst kunde ordne det, skulde tage Initiativet til at føre Sagen frem. Jeg skal saaledes minde om, at der fra Rigsdagens Side er steet en udtrykkelig Bevilling i dette Diemed, eengang, saavidt jeg erindrer, endogsaa næsten uden at der var gjort Forslag derom, en Bevilling af de fornødne